

**Informator
dla członków
Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych RP
dotyczący zmian w ustawie
o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy
Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu
Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego,
Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży
Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej
Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich
rodzin,
które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.**

stan prawny na dzień 1 stycznia 2017 r.

I. Wstęp. Nowelizacja ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r.

W dniu 16 grudnia 2016 r. podczas 33 posiedzenia Sejmu (odbyło się w Sali Kolumnowej Sejmu, głosowanie nad projektem ustawy odbyło się o godz. 22.19, Głosowało - 236 posłów Za - 235 Przeciw - 0 Wstrzymało się - 1 Nie głosowało - 224) przegłosowano nowelizację ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Wprowadzone zmiany mają głównie na celu zniesienie w pełniejszym zakresie przywilejów emerytalnych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL przez ustalenie na nowo świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 roku do dnia 31 lipca 1990 r.¹ Zdaniem projektodawców niedopuszczalnym jest dalsze trwanie systemu prawnego, w którym byli funkcjonariusze organów bezpieczeństwa państwa oraz WRON posiadają „wysokie przywileje emerytalne”².

II. Co zmienia ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin³?

Mało kto wie, że nowelizacja dotknie nie tylko samych funkcjonariuszy pobierających emerytury, ale także inwalidów pobierających renty inwalidzkie.

O tym, że od października 2017 r. pobierać będą niższe świadczenia nie wiedzą również uprawnieni do rent rodzinnych po zmarłym funkcjonariuszu emerycie lub renciście. Dla nich odebranie decyzji ustalającej na nowo wymiar świadczenia (w praktyce jego obniżenie) może być sporym zaskoczeniem, bowiem w publicznym przekazie kwestia obniżenia tego typu świadczeń była raczej pomijana.

Nowelizacja ustawy przede wszystkim wprowadza definicję **służby na rzecz totalitarnego państwa**.

WAŻNE: Definicja służby na rzecz totalitarnego państwa

¹ z uzasadnienia projektu ustawy

² z uzasadnienia projektu ustawy

³ Dz. U.2016.2270

Zgodnie z art. 13 b ustawy 1. za służbę na rzecz **totalitarnego państwa** uznaje się **służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.** w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach.

Zgodnie z art. 13 c ustawy za służbę na rzecz totalitarnego państwa **nie uznaje się służby** w rozumieniu art. 13b:

- 1) która rozpoczęła się po raz pierwszy **nie wcześniej niż w dniu 12 września 1989 r.;**
- 2) której **obowiązek wynikał z przepisów o powszechnym obowiązku obrony.**

Świadczenia emerytalne **będą obniżane** osobom, które:

- a) były funkcjonariuszami państwa totalitarnego (zgodnie z art. 13 b ustawy);
- b) w okresie od **dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.**
- c) **które pozostawały na służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.**⁴

III. Zasady obniżania świadczeń emerytalnych

W przypadku funkcjonariusza, który pełnił służbę na rzecz państwa totalitarnego (patrz definicja), emerytura od dnia 1 października 2017 r. będzie wynosiła:

- 1) **0% podstawy wymiaru** - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy;
- 2) **2,6% podstawy wymiaru** - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4 ustawy.

Co to oznacza?

Jeżeli zgodnie z ustawą byłeś funkcjonariuszem pełniącym służbę na rzecz państwa totalitarnego, to za każdy rok takiej służby (nawet jeżeli po zmianie ustroju pracowałeś dalej jako policjant – przeszedłeś pozytywną weryfikację) otrzymasz **0% podstawy wymiaru** do emerytury. Te lata będą potraktowane tak, jakbyś nie pracował wcale.

Za pozostałe lata służby (lub okresy traktowane równorzędnie ze służbą⁵) przelicznik podstawy wymiaru nie ulegnie zmianie i nadal będzie wynosił 2.6%.

⁴ za wyjątkiem funkcjonariuszy, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy nie wcześniej niż w dniu 12 września 1989 r.

⁵ Są to: - okresy służby w charakterze funkcjonariusza Urzędu Ochrony Państwa;

- okresy służby w charakterze funkcjonariusza Policji państwowej, Milicji Obywatelskiej, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2;

- okresy służby w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów

Oczywiście emerytowi będzie przysługiwało doliczenie (na złożony przez niego wnioski) do wysługi emerytalnej następujących okresów⁶ przypadających po zwolnieniu ze służby:

- 1) zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy [okresy te dolicza się do wysługi emerytalnej po ich przeliczeniu na okres zatrudnienia w **pełnym wymiarze czasu pracy**];
- 2) opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia.

Wyżej wymienione okresy będą doliczone do wysługi emerytalnej w przypadku:

- 1) gdy emerytura wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru oraz
- 2) gdy emeryt ukończył 55 lat życia - mężczyzna i 50 lat życia - kobieta albo stał się inwalidą.

Za każdy rok wyżej wskazanych okresów emeryturę zwiększa się o 1,3% podstawy jej wymiaru.

Emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., dotąd wynosiła 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby⁷ i wzrastała o:

- 1) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy dalszy rok tej służby;
- 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów;
- 3) 1,3% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o którym mowa w pkt 2;
- 4) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

2. Emeryturę podwyższa się⁸ o:

bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388 oraz z 2016 r. poz. 178), na zasadach określonych w art. 15b, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2;

- służba wojskowa uwzględniana przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej;

- okresy służby w charakterze funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei, jeżeli funkcjonariusz przeszedł bezpośrednio do służby w Milicji Obywatelskiej lub w Służbie Więziennej w terminie do dnia 1 kwietnia 1955 r.;

- okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych, w charakterze członka Korpusu Technicznego Pożarnictwa, a także funkcjonariusza pożarnictwa w terminie do dnia 31 stycznia 1992 r.

⁶ art. 14 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin

⁷ dla byłych funkcjonariuszy, których nie objęła nowelizacja ustawy z 2009 r.

- 1) 2% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej bezpośrednio w charakterze nurków i pletwonurków oraz w zwalczaniu fizycznym terroryzmu;
 - 2) 1% podstawy wymiaru za każdy rok służby pełnionej bezpośrednio:
 - a) w składzie personelu latającego na samolotach i śmigłowcach,
 - b) w składzie załóg nawodnych jednostek pływających,
 - c) w charakterze skoczków spadochronowych i saperów,
 - d) w służbie wywiadowczej za granicą;
 - 3) 0,5% podstawy za każdy rok służby pełnionej w warunkach szczególnie zagrożających życiu i zdrowiu.
3. Emeryturę podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny oraz w strefie działań wojennych⁹.
4. Jeżeli w wysłudze emerytalnej są uwzględniane okresy służby wojskowej, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2, emeryturę podwyższa się na zasadach przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

Przy ustalaniu prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości okresy, ustala się z uwzględnieniem **pełnych miesięcy**.

Tak ustalona łączna wysokość emerytury **nie może być wyższa** niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹⁰.

Oznacza to również, że skoro nie może być wyższa niż kwota przeciętnej emerytury, **może być też niższa**, a dolny próg wyznacza emerytura minimalna obliczona zgodnie z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS, która po marcowej¹¹ waloryzacji wynosić będzie 1000 zł.

Zatem emerytury mundurowe dla osób objętych nowelizacją będą wypłacane w kwotach 1000 zł – 2059,02 zł.

⁸ podwyższenie emerytury nie przysługuje funkcjonariuszowi państwa totalitarnego

⁹ podwyższenie emerytury nie przysługuje funkcjonariuszowi państwa totalitarnego

¹⁰ Na podstawie art. 15c ust. 7 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38) ogłasza się, że obowiązująca od dnia 30 grudnia 2016 r. miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczona za wrzesień 2016 r., wynosi **2 059,02 zł**. Podlega waloryzacji.

¹¹ marzec 2017

Warto zaznaczyć, że zgodnie z art. 10 ustawy¹² prawo do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie ustawy nie przysługuje funkcjonariuszowi, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby. Taki były funkcjonariusz może nabyć prawo do emerytury na zasadach ogólnych i nie będzie go obejmowała obecna nowelizacja ustawy. Oznacza to, że obecnie były funkcjonariusz z prawomocnym wyrokiem karnym może pobierać wyższe świadczenie od funkcjonariusza, którego od 1 października 2017 r. dotknie obniżenie świadczenia.

IV. Przykłady obliczania świadczeń dla funkcjonariuszy po zmianach¹³:

[od 1 października 2017 r.]

1. Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przejście na emeryturę przed 1990 rokiem.

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby, będzie liczona następująco:

- a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.
- b) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się 0% podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (2 059,02 zł), nie może być niższa niż emerytura minimalna.

¹² ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38)

¹³ do wyliczeń przyjęto 15 lat służby lub okresów równorzędnych zgodnie z art. 12 i 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38). Funkcjonariusz nie legitymujący się wymaganym okresem służby w dniu zwolnienia, nie nabywa praw do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie w/w ustawy.

2. *Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przed pracą jako funkcjonariusz uczył się w technikum; przejście na emeryturę przed 1990 rokiem.*

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.

b) lata nauki w technikum nie będą brane pod uwagę, nie są okresem składkowym ani nieskładkowym w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury brane są pod uwagę wyłącznie studia wyższe, pod warunkiem ich ukończenia.

c) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się **0%** podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (2 059,02 zł) nie może być niższa niż emerytura minimalna.

3. *Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przejście na emeryturę przed 1990 rokiem, następnie pracujący po zwolnieniu ze służby 3 lata na umowę o pracę na pełny etat (praca cywilna)*

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.

b) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się **0%** podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).

c) na wniosek funkcjonariusza do wysługi emerytalnej dolicza się te 3 lata pracy pod warunkiem, że ustalona **emerytura wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru oraz emeryt ukończył 55 lat życia - mężczyzna i 50 lat życia - kobieta albo stał się inwalidą**. Za każdy rok emeryturę powiększa się o **1,3%** podstawy jej wymiaru¹⁴.

¹⁴ zgodnie z art. 14 ustawy

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (2 059,02 zł), nie może być niższa niż emerytura minimalna .

4. Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przed pracą jako funkcjonariusz uczył się w technikum, a następnie pracował 4 lata na umowę o pracę (praca cywilna); przejście na emeryturę przed 1990 rokiem.

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.

b) lata nauki w technikum nie będą brane pod uwagę, nie są okresem składkowym ani nieskładkowym w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury brane są pod uwagę wyłącznie studia wyższe, pod warunkiem ich ukończenia.

c) za lata pracy na umowę o pracę (w okresie przed służbą) doliczane będzie **2,6%** podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych, nie więcej jednak niż za 3 lata tych okresów¹⁵.

d) za 1 rok umowy o pracę doliczane będzie **1,3%** (za każdy rok powyżej 3 lat pracy)

e) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się **0%** podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (2 059,02 zł), nie może być niższa niż emerytura minimalna.

5. Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym oraz po 1990 roku w Policji łącznie minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przejście na emeryturę w 2005 roku.

¹⁵ zgodnie z art. 15 ust. w pkt 1 ustawy

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

- a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.
- b) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się 0% podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).
- c) za lata pracy w Policji dodane zostanie **2,6% podstawy wymiaru** - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą.

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(2 059,02 zł), nie może być niższa niż emerytura minimalna.

6. Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym oraz po 1990 roku w Policji łącznie minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przed służbą odbył studia wyższe na politechnice; przejście na emeryturę w 1998 roku

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

- a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.
- b) lata nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów traktowane są jako okresy nieskładkowe¹⁶, a zatem podstawę emerytury podwyższa się o **0,7%** podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę (czyli np. 5 lat studiów)
- c) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się **0%** podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).
- d) za lata pracy w Policji dodane zostanie **2,6% podstawy wymiaru** - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą.

¹⁶ zgodnie z art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U.2016.887 t.j.)

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (2 059,02 zł).

7. Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym oraz po 1990 roku w Policji łącznie minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przed rozpoczęciem służby pracował 3 lata na umowę o pracę (praca cywilna), przejście na emeryturę w 1998 roku

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.

b) za lata pracy na umowę o pracę (w okresie przed służbą) doliczane będzie **2,6%** podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych, nie więcej jednak niż za 3 lata tych okresów¹⁷.

c) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się **0%** podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).

d) za lata pracy w Policji dodane zostanie **2,6% podstawy wymiaru** - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą.

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (2 059,02 zł), nie może być niższa niż emerytura minimalna.

8. Emerytowany funkcjonariusz będący na służbie w państwie totalitarnym oraz po 1990 roku w Policji łącznie minimum 15 lat (lub okresów równorzędnych ze służbą); przed rozpoczęciem służby odbył studia wyższe na politechnice, a następnie pracował 3 lata na umowę o pracę (praca cywilna), przejście na emeryturę w 1998 roku. Funkcjonariusz na służbie w państwie totalitarnym był w okresie 1 lipca 1989-31 lipca 1990 (13 miesięcy).

Emerytura takiego funkcjonariusza, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby będzie liczona następująco:

¹⁷ zgodnie z art. 15 ust. w pkt 1 ustawy

a) podstawę stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku.

b) lata nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów traktowane są jako okresy nieskładkowe¹⁸, a zatem podstawę emerytury podwyższa się o 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę (czyli np. 5 lat studiów)

c) za lata pracy na umowę o pracę (w okresie przed służbą) doliczane będzie 2,6% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych, nie więcej jednak niż za 3 lata tych okresów¹⁹.

d) za lata pracy na rzecz państwa totalitarnego przyjmuje się 0% podstawy wymiaru (nie ma żadnego podwyższenia).

e) za lata pracy w Policji dodane zostanie 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą.

Wysokość emerytury ustalonej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(2 059,02 zł), nie może być niższa niż emerytura minimalna.

Jeżeli emerytowany funkcjonariusz posiada krótkotrwałą służbę przed dniem 31 lipca 1990 r., a po 12 września 1989 r. rzetelnie wykonywał służbę, w szczególności z narażeniem zdrowia i życia może starać się o wydanie decyzji wyłączającej stosowanie przepisów nowelizacji – o czym mowa niżej (pkt. VI).

WAŻNE: Jeżeli zgodnie z nowelizacją ustawy pracowałeś jako funkcjonariusz państwa totalitarnego (patrz definicja), to praca w tym okresie w żaden sposób nie wpływa na wysokość emerytury (na podstawie wymiaru). **Po przeliczeniu świadczenia na nowo otrzymasz emeryturę, nie wyższą niż 2 059,02 zł niezależnie od długości służby w III RP.**

¹⁸ zgodnie z art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U.2016.887 t.j.)

¹⁹ zgodnie z art. 15 ust. w pkt 1 ustawy

9. Najprostszy sposób na wyliczenie potencjalnej wysokości świadczenia:

- a). podstawę wyliczenia stanowi uposażenie należne funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku,
- b) dodaje się wszystkie podstawy wymiaru za okresy składkowe i nieskładkowe,
- c) po wyliczeniu podstawy wymiaru przelicza się świadczenie,
- d) **jeżeli przeliczone świadczenie będzie niższe od emerytury minimalnej – otrzyma się wyrównanie, jeżeli wyższe – otrzyma się je w pełnej wysokości, pod warunkiem, że kwota będzie niższa od przeciętnej emerytury. Jeżeli świadczenie przekroczy kwotę przeciętnej emerytury to wówczas zostanie do niej obniżone.**

Przykład:

Wysokość ostatniego pobieranego wynagrodzenia będąca podstawą wymiaru emerytury funkcjonariusza wynosi 7.000 zł (1% podstawy wymiaru to 70 zł, 40% =2800 zł). Łączna podstawa wymiaru tego funkcjonariusza to 60%, zatem obecnie jego świadczenie brutto to 4200 zł.

Po nowelizacji świadczenie to nie będzie mogło być wyższe niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie to 2059,02 zł).

Natomiast gdyby kwota wyliczonego świadczenia była niższa od kwoty najniższej emerytury, w takim przypadku emeryturę policyjną podwyższa się w taki sposób, aby emerytura nie była niższa od kwoty najniższej emerytury ustalonej przez ZUS (zobacz art. 18 ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin).

V. Działalność niepodległościowa

Funkcjonariusz, który udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego będzie otrzymywał emeryturę **na dotychczasowych zasadach** (nie obejmie go nowelizacja ustawy i nie otrzyma obniżki świadczenia).

Dowodami na działalność niepodległościową mogą być:

- wyrok skazujący, choćby nieprawomocny, za działalność polegającą na podjęciu, bez wiedzy przełożonych, czynnej współpracy z osobami lub organizacjami działającymi

na rzecz niepodległości Państwa Polskiego w okresie służby na rzecz totalitarnego państwa

- informacja, z dokumentów zgromadzonych w archiwach Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, z której wynika, że funkcjonariusz w tym okresie, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego

- inne dowody (zeznania świadków, dokumenty).

VI. Wyłączenie stosowania nowych przepisów w drodze decyzji uznaniowej ministra

Zgodnie z nowym art. 8a minister właściwy do spraw wewnętrznych²⁰, w drodze decyzji, w **szczególnie uzasadnionych przypadkach**, może wyłączyć stosowanie przepisów ustawy nowelizującej na podstawie których obniża się emeryturę funkcjonariuszowi - w stosunku do osób pełniących służbę, na rzecz państwa totalitarnego od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., ze względu na:

- 1) **krótkotrwałą służbę** przed dniem 31 lipca 1990 r. oraz
- 2) **rzetelne wykonywanie zadań i obowiązków** po dniu 12 września 1989 r., w szczególności z **narażeniem zdrowia i życia**.

Wprowadzone przepisy nie normują trybu wnoszenia o wydanie takiej decyzji, zatem należy składać wnioski na zasadach ogólnych.

Co więcej ustawa operuje pojęciem niedookreślonym „krótkotrwała służba”; nie wiadomo zatem, czy za taką może być uznany miesiąc, rok czy dwa lata na rzecz państwa totalitarnego.

Wydaje się jednak zasadnym, aby osoby, które większą część kariery zawodowej miały po 1990 r., a tylko krótko służyły w PRL na rzecz państwa totalitarnego składały taki wniosek.

Tym bardziej będzie on zasadny w przypadku funkcjonariuszy, którzy wykonywali swoje zadania i obowiązki z narażeniem zdrowia i życia.

VII. Renta inwalidzka

W myśl art. 19 ustawy renta inwalidzka przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który stał się inwalidą wskutek stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu:

- 1) w czasie pełnienia służby, albo

²⁰ obecnie to Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

2) w ciągu 18 miesięcy po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie;

3) w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby.

Obecnie zgodnie z przepisami Renta inwalidzka wynosi dla inwalidów zaliczonych do:

- 1) I grupy - 80%,
- 2) II grupy - 70%,
- 3) III grupy - 40%

- podstawy wymiaru.

WAŻNE: w przypadku funkcjonariusza inwalidy, który pełnił służbę na rzecz państwa totalitarnego (patrz definicja) świadczenie ulegnie obniżeniu z dniem 1 października 2017 r.

Rentę inwalidzką zmniejsza się o **10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa** i ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

W przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, i została zwolniona ze służby przed dniem 1 sierpnia 1990 r. **rentę inwalidzką wypłaca się w kwocie minimalnej według orzeczonej grupy inwalidzkiej**²¹.

Wysokość renty inwalidzkiej, **nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**²². Renta inwalidzka **nie może być też niższa** od renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wypłaconej z FUS. Po waloryzacji w marcu 2017 r. najniższa renta wynosi ok. 750 zł.

²¹ Zgodnie z art. 22a ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38).

²² Na podstawie art. 22a ust. 7 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38) ogłasza się, że obowiązująca od dnia 30 grudnia 2016 r. miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczona za wrzesień 2016 r., wynosi **1 500,71 zł**.

Powyższe oznacza, że za każdy rok służby na rzecz państwa totalitarnego renta ulegnie obniżeniu o 10%. W przypadku służby dłuższej niż 10 lat funkcjonariusz rencista otrzyma rentę nie wyższą niż przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy wypłacanej przez ZUS, a jeżeli został zwolniony ze służby przed dniem 1 sierpnia 1990 r. – renta minimalna.

Podobnie jak w przypadku emerytur funkcjonariusz, który udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego będzie otrzymywał rentę inwalidzką **na dotychczasowych zasadach** (nie obejmie go nowelizacja ustawy i nie otrzyma obniżki świadczenia. Będzie je pobierał w dotychczasowej wysokości).

Pojawia się pytanie czy jeżeli ktoś miał np. 15 lat służby, a jego świadczenie ulega obniżeniu o 10% za każdy rok służby, to czy taki rencista będzie musiał zamiast pobierać świadczenie – coś dopłacać. Oczywiście, że nie. Nie będzie trzeba nic dopłacać, ani np. odsyłać część świadczenia do ZER.

VIII. Renta rodzinna

To świadczenie przysługuje **uprawnionym członkom rodziny (wdowie, małoletnim dzieciom, a w przypadku nauki – do ukończenia przez nie 25 roku życia) :**

- funkcjonariusza zmarłego albo zaginionego w **czasie pełnienia służby;**
- funkcjonariusza zmarłego w ciągu 18 miesięcy po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie, albo w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeśli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby;
- funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego zmarłego w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie, albo jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby;
- zmarłego emeryta lub rencisty policyjnego.

Za uprawnionych członków rodziny zmarłego emeryta lub rencisty policyjnego uważa się również członków rodziny funkcjonariusza zmarłego po zwolnieniu ze służby, jeżeli w dniu śmierci spełniał on warunki wymagane do uzyskania emerytury lub renty inwalidzkiej, chociażby jego prawo do zaopatrzenia nie zostało jeszcze ustalone.

WAŻNE: w przypadku renty rodzinnej przysługującej po osobie, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., renta rodzinna przysługuje z zastrzeżeniem, iż wysokość renty rodzinnej ustala się na podstawie świadczenia, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu funkcjonariuszowi z uwzględnieniem przepisów nowelizujących ustawę tj. wprowadzających obniżenie świadczenia.

Wysokość tak ustalonej renty rodzinnej, **nie może być wyższa** niż miesięczna kwota przeciętnej renty rodzinnej wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych²³. Może jednak być niższa i wynosić nie mniej niż ok. 750 zł.

Powyższych zasad nie będzie się stosowało w 2 przypadkach:

1. gdy osoba uprawniona do renty rodzinnej udowodni, że funkcjonariusz po którym nabyła prawo do świadczenia, przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego;
2. gdy renta rodzinna przysługuje po funkcjonariuszu, który po dniu 31 lipca 1990 r.:
 - a) zaginął w związku z pełnieniem służby;
 - b) poniósł śmierć w wypadku pozostającym w związku z pełnieniem służby.

Wówczas świadczenie będzie wypłacane na dotychczasowym poziomie.

IX. Decyzja w sprawie wysokości świadczenia pieniężnego z tytułu zaopatrzenia emerytalnego

Prawo do zaopatrzenia emerytalnego oraz wysokość świadczeń z tytułu tego zaopatrzenia ustala w drodze decyzji:

- 1) w stosunku do funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz członków ich rodzin - organ emerytalny określony przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA);

²³ Na podstawie art. 24a ust. 7 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 i 2270 oraz z 2017 r. poz. 38) ogłasza się, że obowiązująca od dnia 30 grudnia 2016 r. miesięczna kwota przeciętnej renty rodzinnej wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczona za wrzesień 2016 r., wynosi **1 737,19 zł.**

1a) w stosunku do funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego oraz członków ich rodzin - wojskowy organ emerytalny określony na podstawie art. 37 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830) (Wojskowe Biuro Emerytalne);

2) w stosunku do funkcjonariuszy Służby Więziennej i członków ich rodzin - organ emerytalny określony przez Ministra Sprawiedliwości (Biuro Emerytalne Służby Więziennej).

Decyzję pisemną doręcza się zainteresowanemu wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o przysługującym środku odwoławczym.

WAŻNE: Decyzja może zostać wysłana listem zwykłym²⁴:

1. Organ emerytalny może przysyłać pisma i decyzje listem zwykłym.
2. W razie sporu ciężar dowodu doręczenia pisma lub decyzji spoczywa na organie emerytalnym.

Zgodnie z przepisem art. 476 § 4 k.p.c. organami rentowymi są wojskowe organy emerytalne oraz organy emerytalne resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, a także inne organy wojskowe i organy resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Od decyzji wydawanych przez te organy przysługuje odwołanie do sądu właściwego rozpatrującego sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych, **w terminie 30 dni od daty odbioru decyzji** – za pośrednictwem organu wydającego decyzję.

Oznacza to, że odwołanie kierujemy do sądu, ale np. za pośrednictwem Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których wniesiono odwołanie od decyzji organu emerytalnego określonego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych [Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA], wojskowego organu emerytalnego [Wojskowe Biuro Emerytalne] albo organu emerytalnego właściwego w stosunku do funkcjonariuszy Służby Więziennej [Biuro Emerytalne Służby Więziennej], właściwy jest sąd, w którego okręgu ma siedzibę ten organ.

Wszystkie trzy organy emerytalne mają swoje siedziby w Warszawie, zatem właściwym do rozpatrywania tego typu spraw będzie

Sąd Okręgowy w Warszawie

XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

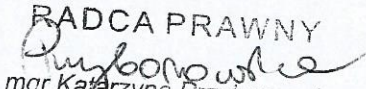
ul. Płocka 9

01-231 Warszawa

²⁴ art. 32 a ustawy

Sąd właściwy może na zgodny wniosek stron (odwołującego i Organu Rentowego) przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu²⁵, rozpoznającemu sprawę z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych, jeżeli przemawiają za tym względy celowości. Postanowienie w tym przedmiocie może zapaść na posiedzeniu niejawnym. Sąd, któremu sprawa została przekazana, jest związany postanowieniem sądu przekazującego.

WAŻNE: postępowanie przed Sądem Okręgowym jest wolne od opłat sądowych. W przypadku apelacji do Sądu II instancji opłata sądowa wynosi 30 zł²⁶.

RADCA PRAWNY

mgr Katarzyna Przyborowska
(Tr - 744)

²⁵ np. Sądowi Okręgowemu właściwemu wg. miejsca zamieszkania odwołującego.

²⁶ stan prawny na 1 stycznia 2017 r.